

7.5 2018

Kokoukset: 1) 35th Meeting of the Focal Point network
2) Article 36 Focal Point Task Force meeting
Paikat: 1) Thon Conference Universitetsgaten, Oslo (Norja)
2) The Norwegian Scientific Committee for Food and Environment (VKM), Oslo (Norja)
Aika: 18–19.4.2018
Osallistuja: Kirsi-Maarit Siekkinen, Evira

1)Tiivistelmä

Järjestyksessään 35. Focal Point (FP) -kokous järjestettiin Oslolla. Kokouksen puheenjohtajana toimi Sergio Potier Rodeia EFSAsta. Kokouksesta poissa olivat LU ja IS. Uusia jäseniä kokoukseen osallistui viidestä maasta (FR, ME, MT, RO ja UK).

Kokouksessa käsiteltiin mm. EUn yhteiseen riskinarviointiagendaan kytkettyä RARA -tapahtumaa, Knowledge Junction -tietokannan uusia sisältöjä ja ominaisuuksia, FP -toiminnan auditointeja ja uutta FP -sopimusta, Artikla 36 listan uudistusta, sekä jäsenvaltioiden riskinarviointiaktiiviteeteista koostettavaa tietopankkia (R4EU).

Lisäksi kuulumme esitykset Norjan elintarviketurvallisuusvirastosta, EFSAn viimeaikaisista viestintäaktiiviteeteista ja komission ehdotuksesta REFIT -ohjelmaan liittyen. Tänä vuonna juhlietaan myös 10 vuotiasta FP -verkostoa.

Jäsenmaista DE esitteli EU-FORA -koulutusohjelmaa kansallista näkökulmasta sekä järjestämäänsä hyönteissymposiumia. UK jakoi tietoa hepatiitti E -työpajasta. ES päivitti FPien tietoja *Ciguatera* -hankkeesta. EL esitteli listeria RTE lihatuotteissa -hanketta. FR jakoi tietoa ANSES:n uusista lausunnoista. AT kertoi järjestävänsä R -työpajan.

Kaikki kokouksessa pidetyt esitykset löytyvät EFSAn sivuilta. Katso ne [tästä](#).

Kokouksen kulku

Norjan tieteellisen elintarviketurvallisuuskomitean ([VKM](#)) johtaja sekä Norjan AF jäsen Lars E. Hanssen esitti isäntien tervehdysten ja toivotti kaikki lämpimästi tervetulleiksi Oslon. Elisabeth Wilmann jatkoi norjalaisten esitystä kertomalla [Norjan elintarviketurvallisuusviraston \(NFSA\) tehtävistä ja viimeaikaisista aktiiviteeteista](#). Vuonna 2004 perustettu NFSA toimii kolmen ministeriön alaisuudessa varsin laajalla alueella, valiten vuosittain kärkialueita joihin panostetaan (vuonna 2017 mm. Smiley, juomavesi, kalojen terveys, AMR). Paljon huomiota on kiinnitetty myös eläinten hyvinvointiasioihin, koska norjalaiset kuluttajat ovat niistä erityisen kiinnostuneita. Haasteista nostettiin esiin internetkauppa. Norjassa riskinarviointi tehdään erillään riskinhallinnasta VKM:ssä. VKM:llä on 11 tieteellistä paneelia, joiden vastuualueet vastaavat suurelta osin EFSAn paneelien tehtäviä. Norjassa myös laboratoriot ovat organisatorisesti erillään sekä riskinhallinnasta että -arvioinnista, ja niissä tehdään kaikki analyysit mm. vuosien 2016–2017 aikana 40 000 eläinnäytettä CWD:n varalta (22 positiivista). Tämän vuoden suunnitelma on testata 30 000 eläintä. Tarpeen mukaan käytetään myös tutkimuslaitoksien palveluja esim. neuvonnassa.

Sergio Potier Rodeia kertoi EFSAn tekevän **muutoksia FP -kokouksien kulun taltiointiin; pitkien pöytäkirjojen sijaan kokoukset nauhoitetaan** ja kirjallisena tuotoksena julkaistaan vain lyhyt raportti. Asiaa perusteltiin läpinäkyvyyden lisäämisenä ja EFSAn työn keventämisenä. Uusi proseduurit pilotoidaan FP -verkostossa, ja mikäli kokemukset ovat positiivisia siirrettäneen käytäntö koskemaan myös AF -kokouksia.

Keskustelussa FI huomautti nauhoituksen suitsivan väkisinkin sitä mikä on parasta FP verkostossa: avoimia ja eloisia keskusteluja (myös luottamuksellisista asioista). Verkostossa on ollut tapana esim. jakaa hyvien kokemusten ohella myös huonoja, jotta muut voivat ottaa niistä opiksi, eikä jokaisen maan tarvitse opetella asiaa kantapään kautta. Epäonnistumisten lisäksi myös ongelmat (isot ja pienet) on voinut nostaa pöydälle kaikkien ratkottavaksi. Näistä keskusteluista on usein jäänyt eniten kotiin tuomisia (esim. uutta tietoa, uusia ideoita ja tapoja tehdä työtä sekä karikoita joita välttää).

EL puolestaan ihmetteli kuinka FP:t voivat kommentoida tunteja kestäviä nauhoitteita. EFSAlta tiedusteltiin myös ovatko nauhoitteet ikuisia ts. aina saatavilla EFSAn sivuilta. Todettiin myös asioiden tarkistamisen ja tai asioihin palaamisen vaikeus verrattuna kirjalliseen pöytäkirjaan.

EFSA vastasi, ettei se näe asiassa mitään uhkia ja voivansa aina FPien erillisestä pyynnöstä leikata nauhoista luottamuksellisia asioita pois.

Tänä vuonna on **FP -verkoston 10 -vuotisjuhlavuosi**. Kerstin Gross-Helmert kertoi EFSA:n viestinnän (sekä sen viestintäverkoston) myös ideoineen merkkivuoden juhlallisuuksia. Valmisteilla on dokumentti verkoston merkittävimmistä merkkipaaluista ja saavutuksista 2008–2018. Dokumenttitekstiä elävöitetään videoilla ja kuvilla. Materiaalista tuotettaneen myös posterit. Virallisia juhlallisuuksia ja asiaan liittyvää viestintää järjestetään syyskuussa EFSA tiedekonferenssin yhteydessä, jolloin myös interaktiivinen dokumentti julkaistaan EFSA:n www -sivuilla.

Seuraavaksi kokouksessa käytiin läpi **RARA -tapahtuman jälkimaininkeja**. Stef Bronzwaer kertoi videon välityksellä EFSA:n julkaisseen tapahtumasta runsaasti tietoa sivuillaan ml. lähes kaikki tapahtumassa esillä olleet posterit. Tilaisuudesta on julkaistu myös [tapahtumaraportti](#). RARA -tapahtumia on tarkoitus järjestää myös jatkossa. EFSA:n tiedekonferenssin yhteyteen on suunniteltu järjestettävän RARA -verkostoitumiskulmaus.

Kokouksessa kerrattiin myös **EFSA:n toimialan tutkimuskoordinaatiota**, jonka EFSA aloitti FPien kanssa pari vuotta sitten alan kansallisten tutkimusrahoitusmahdollisuuksien kartoittamisella. FPja kannustettiin myös tutustumaan [komission sivuihin](#), joilta löytyvät komission tarjoamat tutkimusrahoitushaut ja sen rahoittamat meneillään olevat hankkeet. EFSA pyysi FPja ideoimaan miten se voisi kehittää sivujaan siten että tutkijat löytäisivät niiltä avoimena olevat hakukuulutukset. FPja pyydettiin myös miettimään pitäisikö R4EU -tietokantaa kehittää edelleen ja kerätä sinne myös tutkimusaiheideoita? Vapaaehtoisia FPja pyydettiin apuun EFSA:n www -sivujen sisällöntuottamiseen (tutkimuksen osalta) sekä miettimään mitä kanavia ja tai työkaluja EFSA:n tulisi käyttää, jotta se saisi parhaan yhteyden alan tiedeyhteisöön. Em. työryhmätyössä yhteydenpito on tarkoitus hoitaa pääasiassa s-postein ja puhelinkokouksin.

Seuraavaksi James Ramsay antoi videon välityksellä **tilannekatsauksen EFSA:n viimeaikaisista viestintäaktiiviteeteista sekä jakoi tietoa tulossa olevista**. Lähiaikana julkaistaan mm. kaikkia EU maita koskeva vuosiraportti elintarvikkeiden kasvinsuojeluainejäämistä ja loppukesällä järjestyksessään ensimmäinen vuosiraportti lääkejäämistä. Tulossa on myös elintarvikkeita ja rehuja koskeva riskinarviointi dioksiineista, sekä opastedokumentti hormonihäiriökojen tunnistamiseen, jota EFSA työstää yhdessä Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) kanssa.

Keskustelussa EFSAa kiiteltiin ”viestintäkalenterinsa” jakamisesta. Asia nähtiin jäsenvaltioille todella hyödyllisenä. Lisäksi monet FPt haikailivat EFSA:n mediaseurannan raporttien perään, jotka EFSA laatii johtokunnalleen ja jonka jakelussa myös FPt olivat aikaisemmin. EFSA vaikutti haluttomalta jakamaan raportteja, mutta Lars E. Hanssenin tukemana FPille luvattiin selvittää vielä tätäkin mahdollisuutta. Lisäksi sovittiin, että EFSA:n viestintäaktiiviteetit ovat jatkuvasti FP -kokousten agendalla.

Jane Richardson EFSAsta esitteli **Knowledge Junction -tietokannan uusia ominaisuuksia** ja kertoi sen uusista sisällöistä mm. aineistoista, ohjelmistoista (esim. Listeria gQMRA ja PRIMo rev 3 malleista), protokollista ja kartoista. FPja pyydettiin järjestämään maissaan tietokantakoulutuksia ja kannustamaan riskinarviointisijoita lataamaan tietokantaan materiaalia. EFSA kertoi ITn, FRn ja DEN ladanneen tietokantaan uusia dokumentteja. EFSA tarjoutui pitämään videon välityksellä esityksen jäsenvaltioiden koulutuksissa/työpajoissa. *FI järjestää aiheesta kansallisen työpajan 1.6.2018.*

Seuraavaksi Sergio Potier Rodeia kertoi **EFSA:n auditoineen kahden maan FP -toiminnan vuoden 2017 osalta** ja kertoi lyhyesti auditoinnin tuloksista. Tänä vuonna EFSA aikoo auditoida kolmen maan toiminnan.

Kokouksessa kerrottiin myös viimekuulumiset **uudesta FP -sopimusluonnoksesta (vuosille 2019–2022)**. Sopimusta valmistellaan erillisessä työryhmässä, joka on kokoontunut jo kolmesti. Tehtävät säilynevät pääsääntöisesti entisellään, mutta myös uusia tehtäviä on odotettavissa. Seuraavaksi työryhmässä on tarkoitus miettiä toiminnan mittareita.

Aiheesta käytiin varsin vilkas keskustelu, jossa nostettiin esiin FPien tekemän enemmän kuin mitä sopimuksissa on sovittu tai mitä he raportoivat vuosittain EFSA:lle tehneensä. Uuden sopimuksen laadinnassa EFSAa pyydettiin miettimään ennen kaikkea FP verkoston tarkoitusta ja mitä FPien työllä halutaan saavuttaa (*aims & goals*). Erityisesti toivottiin, että EFSA kertoisi mahdollisimman suoraan mitä se haluaa. EFSA:lle ehdotettiin, että se voisi julkaista ”parhaat vastaukset” maiden sille toimittamista vuosiraporteista. Eniten vastustusta herättivät EFSA:n aiheet sisällyttää uusiin tehtäviin datankeräyksen johtamista. Monissa maissa FP ei ole oikea henkilö tähän tehtävään. Katsottiin, että vastuu datan laadusta kuuluu sen tuottajille ja datan lähettäminen EFSA:n maiden teknisille asiantuntijoille. Jos näille tarvitaan johtajaa, sen oli paras tulla substanssista. DE kommentoi datanlaatua koskevan pilottihankkeen vasta päättyneen, jonka perusteella päätetään toteutetaanko se ylipäätään.

EFSA ehdotti, että tehtäviä toteutettaisiin älykkäästi LEANAamalla prosessi ja tekeminen. EFSA lupasi lähettää kokouksen jälkeen FP:lle kommentoitavaksi luonnosdokumentin tulevista aktiviteeteista, alustavista mittareista ja odotetuista tuotoksista. Myös AF:lle järjestetään kommentointimahdollisuus. Uudet sopimukset on tarkoitus allekirjoittaa vuoden loppuun mennessä.

EFSA:n Kerstin Gross-Helmert ja työryhmäläiset kertoivat **Artikla 36 listan uudistukseen liittyvät viimekuulumiset**. FP:lle järjestetään uudesta proseduurista ja työkalusta viisi alueellista työpajaa loppuvuoden aikana, jonka fasilitaattoreina työryhmäläiset (DK, FI, ES, NO ja IT) toimivat. EL osallistuu ES:n työpajaan. Tarkoituksena on kouluttaa kaksi henkilöä per jäsenvaltio. Helsingissä työpaja järjestetään 20.11.2018 ja siihen osallistuvat FI:n ohella EE, LA, LT, FR ja PO. Työryhmäläiset toimivat myös jatkossa alueellisten ryhmiensä mentoreina. EFSA pyysi FP:ja toimittamaan sille tiedot työpajoihin osallistuvista sekä lukumääräarvion uudelle listalle nimitettävistä organisaatioista.

Jäsenvaltioiden pitää vuoden 2019 puoliväliin mennessä nimittää organisaationsa uudelle Art.36 listalle. Aikaa listan kuntoon laittamiselle on varattu noin 6 kk. Vuoden 2019 loppupuolella uuden konseptin pitäisi olla valmis esiteltäväksi se EFSA:n johtokunnalle. EFSA selvensi vielä kerran, että organisaatiot joiden tietoja ei viedä uuteen järjestelmään, eikä niitä arvioida komission asetuksen kriteerien mukaisesti eivät ole mukana uudella listalla (joka astuu voimaan johtokunnan hyväksynnän jälkeen). EFSA infoaa uudesta protokollasta EU - edustustoja ja nykyisellä listalla olevia organisaatioita. Työryhmä kokousta seuraavan kerran heti FP kokouksen jälkeen VKM:ssä.

DE esitteli [EU-FORA -koulutusohjelmaa](#) kansallista näkökulmasta. Yksi riskiviestintään ja kriisivalmiuteen liittyvä koulutusmoduuli oli pidetty maaliskuussa Berliinissä. Koulutettavat saivat mm. mediakoulutusta, oppia hyvän tiedotteen kirjoittamisesta, käytännön harjoituksia toimittajien haastateltavina olosta ja kameran edessä esiintymisestä. Lisäksi DE kertoi järjestämästään hyönteissymposiumista ”*Insects as food and feed? – food of the future?*” FI pyydettiin esittelemään Suomen FP -toimintaa lokakuussa (2018) järjestettävään DE:n FP - tapahtumaan.

Jose Cortinas-Abrehantes EFSA:sta esitteli **R4EU -tietokannan uusia ominaisuuksia** ja kertoi sen toimivan parhaiten Google Chrome selaimella. Kokouksessa kaikki kynnelle kykenevät testasivat vielä tietokantaa, jonka pitäisi olla pian käyttövalmis jolloin FP:t pääsevät lataamaan sinne riskinarviointiaktiviteettejaan. Mikäli ymmärsin oikein FP:ien tarkoituksena on myös laatia EFSA:n puolesta raportit maiden riskinarviointiaktiviteeteista AF jäsenelleen. Keskustelussa kysyttiin mm. miten jäsenvaltiot keräävät tiedot maidensa riskinarviointiaktiviteeteista? Ja voisiko tietokantaan lisätä myös tutkimusaihe-ehdotuksia, jotta sitä voisi hyödyntää vielä paremmin yhteistyöaktiviteeteissa?

Victoria Villamar EFSA:sta kertoi videon välityksellä lyhyesti **komission REFIT -ohjelmasta** (EFSAa koskeva osa), josta komission on antanut 11.4.2018 ehdotuksen. Ehdotuksessa selkeytetään riskinarvioinnin avoimuutta ja lisätään luottamusta EFSA:n työhön. Aihetta esitellään seuraavassa AF -kokouksessa.

UK kertoi EFSA:n kanssa yhteistyössä järjestetystä hepatiitti E -työpajasta (*Hepatitis E virus workshop in Policy and Science*), joka pidettiin Amsterdamissa 26–27.3.2018. Yksityiskohtainen tapahtumaraportti julkaistaan kesän aikana. *FI/Evirasta työpajaan osallistuivat Pirkko Tuominen ja Tuija Gadd*.

ES päivitti tietoja EFSA:n rahoittamasta ”[Risk characterisation of Ciguatera food poisoning in Europe](#)” - **hankkeesta**. Hankkeessa on mukana 14 eurooppalaista organisaatioita ja se valmistuu 2020. Maille on tulossa aiheesta tietopyyntö.

EL esitteli EFSA:n rahoituksen turvin toteutettavaa hanketta **Listeria monocytogenes bakteerista sellaisenaan syötävissä (RTE) lihatuotteissa**. Hanke keskittyy mm. selvittämään listerian esiintyvyyttä kreikkalaisissa tuotteissa ja niiden aiheuttamaa altistusta. Aiheesta ollaan järjestämässä ensi vuoden alussa työpaja Ateenassa. Lisätietoa aiheesta tulossa loppuvuoden aikana. EL toivoi FP:ita tietoja kansallisista asiantuntijoista, jotka ovat tehneet tai tekemässä samankaltaista tutkimusta. FI informoi Eviran Riskinarvioinnin tutkimusyksikössä työskentelevän Petra Pasosen tehneen aiheesta Aalto yliopistolle diplomityön ([Altistuksen arviointi mikrobiologisessa riskinarvioinnissa – tapaustutkimus Listeria monocytogenes -bakteerista sellaisenaan syötävissä kala-, liha- ja maitotuotteissa](#)).

FR kertoi ANSES:n uusista lausunnoista. He ovat arvioineet riistalihan ja elinten syömiseen liittyviä terveysriskejä ja julkaissut aiheesta englanninkielisen lausunnon ”[ANSES opinion on the health risk related to the consumption of game with regard to environmental chemical contaminants](#)”. ANSES on myös julkaissut melatoniiniin käyttöön liittyvistä riskeistä lausunnon ”[ANSES opinion on the risks associated with the consumption of food supplements containing melatonin](#)”, johon kerättiin haittavaikutustietoja mm. FP -verkoston kautta (19 maata FI mukaan lukien vastasi FR:lle).

ANSES mainosti julkaisevansa pian myös seuraavat lausunnot: ”*Opinion on alternatives to antibiotics in food producing animals*” ja ”*General opinion on animal welfare and its definition/criteria*”. Molemmat julkaistaan [ANSESn sivuilla](#) myös englanniksi.

Muut asiat

- AT kertoi järjestävänsä yhteistyössä EFSA:n kanssa kansainvälisen työpajan R -ohjelmistosta ”*Interactive Data Visualization on the Web using R*” 24–25.9.2018 Wien. Koulutus on tarkoitettu vain R -osaajille.
- IT järjestää kansainvälisen tiedesymposiumin ”[Health and climate changes](#)” 3–5.12.2018 Roomassa. Ilmoittautumisen dl 30.9; posteriabstraktit 30.6 mennessä.
- Oslossa järjestetystä VKM:n ja EFSA:n ympäristöriskinarviointisymposiumista on julkaistu uutinen EFSA:n sivuilla ”[Environmental risk: urgent need for harmonisation](#)”, sekä tapahtumaraportti, joka sisältää esitykset, keskustelut ja suositukset.
- EFSA:n sivuilla on julkaistu [edellisen kokouksen pöytäkirja ja kokouksessa pidetyt esitykset](#).

Seuraavat kokoukset

- ✓ 36th 17.9.2018 IT (Parma)?
- ✓ 37th 3–4.10.2018 SK (Bratislava)

Vuoden viimeiseksi suunniteltu kokous (5–6.12.2018) todennäköisesti perutaan. Sen sijaan on ajateltu EFSA:n kansainvälisen tiedekonferenssin ”[EFSA Conference 2018 – Science, Food, Society](#)” yhteydessä järjestettävää yhteiskokousta AFn kanssa (17.9.2018).

2) FP -kokouksen jälkeen FPsta muodostettu työryhmä (FI, NO, DK, ES ja EL) kokoontui yhdessä EFSA-laisten kanssa VKM:n tiloissa (Sandakervej). Kokouksessa jatkoimme työryhmätyötä uuden konseptin edistämiseksi EFSA:n Artikla 36 listan mukaisille yhteistyöorganisaatioille. Kävimme läpi projektin tämän hetkisen tilanteen ja jatkoimme tulevan suunnittelua; lähinnä alueellisten työpajojen sisältöjä. Työpajoissa on tarkoitus käsitellä mm. hankalia esimerkitapauksia, joita FP:t voivat ehdottaa. Työryhmä aloitti myös ohjeistuksen laadinnan [vanhan tilalle](#). Tarkoituksena on tehdä myös dokumentti parhaista käytännöistä kaikkien osapuolten avuksi. Toimijan kanssa yhteistyössä IT työkaluun laaditaan käyttöopas. Seuraava työryhmäkokous järjestetään 6-7.6. Parmassa.

JAKELU: Eviran jory, P. Tuominen, J. Husu-Kallio/MMM, T. Aaltonen/MMM